

Załącznik do uchwały Rady
Gminy Trzebowńsko
Nr XV/122/15
z dnia 28 grudnia 2015 r.

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
NA LATA 2016 - 2022

TRZEBOWNISKO 2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	1
I. GMINA TRZEBOWNISKO - OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	3
1.1. Położenie geograficzne i powierzchnia.....	3
1.2. Struktura demograficzna gminy	3
1.3. Problematyka społeczno - gospodarcza w Gminie Trzebowniko.....	5
II. ROZPOZNANIE PROBLEMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE	
TRZEBOWNISKO.....	10
2.1. <u>Ubóstwo - charakterystyka i skala problemu</u>	10
2.1.1 Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.....	11
2.1.2 Strategia pomocy.....	11
2.2. <u>Bezrobocie – charakterystyka i skala problemu</u>	13
2.2.1 Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.....	15
2.2.2 Strategia pomocy.....	15
2.3. <u>Niepełnosprawność i długotrwała choroba - charakterystyka i skala problemu</u>	15
2.3.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.....	19
2.3.2. Strategia pomocy.....	19
2.4. <u>Przemoc w rodzinie - charakterystyka i skala problemu</u>	20
2.4.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.....	21
2.4.2. Strategia pomocy.....	21
2.5. <u>Problemy opiekuńczo wychowawcze - charakterystyka i skala problemu</u>	23
2.5.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.....	26
2.5.2. Strategia pomocy.....	26
2.6. <u>Uzależnienia - charakterystyka i skala problemu</u>	27
2.6.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.....	29
2.6.2. Strategia pomocy.....	30
2.7. <u>Sytuacja osób starszych - charakterystyka i skala problemu</u>	31

2.7.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.....	33
2.7.2. Strategia pomocy.....	33
2.8. <u>Bezdomność - charakterystyka i skala problemu</u>	34
2.8.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.....	35
2.8.2. Strategia pomocy.....	36
III. MONITORING I EWALUACJA.....	40
ZAKOŃCZENIE.....	41

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy tych stanów rzeczy występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących problemy społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez różne kategorie osób i rodzin. Problem społeczny definiowany jest jako zjawisko uznane za niepożądane, które spotyka się z krytyczną oceną znacznej liczby ludzi, a ponadto wydaje im się ono możliwe do przezwyciężenia przez zbiorowe działanie, a gmina jako jednostka samorządu terytorialnego w sposób bezpośredni uczestniczy w rozwiązywaniu tych problemów. Celem opracowania tego dokumentu jest usystematyzowanie identyfikowanych na terenie Gminy Trzebownik problemów społecznych oraz wskazanie celów działania zmierzających do ich zmiany.

Obowiązek opracowania niniejszej strategii wynika z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., (Dz. U. z 2015 r., poz. 163), która mówi, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z uwzględnieniem niżej wskazanych ustaw, strategii i programów:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,

- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020,
- Strategia Rozwoju Gminy Trzebownisko na lata 2008 – 2015,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020.

I. GMINA TRZEBOWNISKO – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

1.1. Położenie geograficzne i powierzchnia.

Gmina Trzebownisko położona jest w centralnej części województwa podkarpackiego. Graniczy z miastem Rzeszów. Pod względem geograficznym położona jest w południowej części Kotliny Sandomierskiej. Na południu przeważają tereny płaskie, natomiast w północnej części występują niewielkie wzniesienia. Przez gminę przepływa rzeka Wisłok wraz z dopływami: Czarna i Świerkowiec. W południowo-wschodniej części zachowało się koryto starego Wisłoka z licznymi meandrami.

Gmina graniczy z 5 innymi gminami tj.: Sokołów Małopolski od północy, Głogów Małopolski od zachodu, Rzeszów od południa i zachodu, Krasne od południowego – wschodu i Czarna od wschodu.

Zajmuje powierzchnię **9 029 ha**.

1.2. Struktura demograficzna gminy.

Stali mieszkańcy wg miejscowości i płci.

Stan na dzień 30.11.2015 r.

Miejscowość	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
JASIONKA	2401	1173	1228
ŁĄKA	1932	902	1030
ŁUKAWIEC	2286	1149	1137
NOWA WIEŚ	1326	645	681
STOBIERNA	3236	1587	1649
TAJĘCINA	465	222	243
TERLICZKA	610	300	310
TRZEBOWNISKO	3450	1660	1790
WÓLKA PODLEŚNA	1556	784	772
ZACZERNIE	3430	1653	1777
Razem	20 692	10 075	10 617

Mieszkańcy wg wieku i płci

Stan na dzień 31.12.2012

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-5	727	689	1 416
6-17	1 457	1 402	2 859
18-64	6 700	6 802	13 502
65 i powyżej	870	1 409	2 279
Suma:	9 754	10 302	20 056
Razem	20 056		

Stan na dzień 31.12.2013

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-5	747	697	1 444
6-17	1 453	1 400	2 853
18-64	6 757	6 851	13 608
65 i powyżej	913	1 446	2 359
Suma:	9 870	10 394	20 264
Razem	20 264		

Stan na dzień 31.12.2014

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-5	741	707	1 448
6-17	1 446	1 392	2 838
18-64	6 838	6 920	13 758
65 i powyżej	927	1 485	2 412
Suma:	9 952	10 504	20 456
Razem	20 456		

Stan na dzień 31.12.2015

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-5	749	701	1 450
6-17	1 454	1 409	2 862
18-64	6 907	6 980	13 887
65 i powyżej	965	1 526	2 491
Suma:	10 075	10 616	20 691
Razem	20 691		

Z przedstawionych wyżej danych wynika, że na terenie Gminy Trzebownisko przyrost naturalny stale wzrasta, jednocześnie wzrasta też liczba osób w starszym wieku i jest to kwestia, którą należy rozważyć w poniższej strategii.

1.3. Problematyka społeczno - gospodarcza w Gminie Trzebownisko.

Gmina ma charakter przemysłowo – rolniczy z typowym dla tego regionu rozdrobnieniem gospodarstw rolnych. Występują dobre warunki glebowo – przyrodnicze. Duża gęstość zaludnienia gminy przesądza o strukturze agrarnej i charakterze rolnictwa, którego głównym problemem jest przeludnienie oraz rozdrobnienie ziemi.

W ostatnich latach nastąpił szybki rozwój infrastruktury w poszczególnych sołectwach, który jest wynikiem konsekwentnej polityki prowadzonej przez władze samorządowe we współpracy z mieszkańcami. Wszyscy mieszkańcy mają dostęp do sieci telefonicznej, internetu i telewizji cyfrowej. Obsługą tych mediów zajmuje się przede wszystkim powstała w 1991 roku Spółdzielnia Telekomunikacyjna WIST w Łące.

System energetyczny gminy znajduje się w bardzo dobrym stanie technicznym – sieć energetyczna jest w pełni zmodernizowana. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć gazową (wszystkie sołectwa uzbrojone są w sieć gazową). Wszystkie wioski gminy mają sieć wodociągową i kanalizacyjną a istniejące ujęcia zapewniają zaopatrzenie gospodarstw w czystą wodę.

Sieć komunikacyjna na terenie Gminy i wokół niej jest bardzo dobrze rozwinięta, występują: autostrada A4 ze zjazdem na S19 w Jasionce, przecinająca południowe krańce Polski na kierunku wschód-zachód, odcinek drogi ekspresowa S19 oraz drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Na terenie Gminy znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy – Rzeszów Jasionka.

Komunikacja publiczna w Gminie Trzebownisko obsługiwana jest przez linie Międzygminnej Komunikacji Samochodowej. Aktualnie występuje 10 linii obsługujących wszystkie sołectwa.

Największa liczba podmiotów gospodarczych występuje w działalności handlowo – usługowej. Najlepiej prosperują firmy handlowe, budowlane i usługowe. Na terenie gminy Trzebownisko zarejestrowanych jest 1134 podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Główni pracodawcy na terenie Gminy to firmy działające w Podkarpackim Parku Naukowo - Technologicznym w Tajęcinie i Jasionce oraz działające w Prywatnej Strefie Inwestycyjnej w Łące, Międzynarodowy Port Lotniczy – Rzeszów Jasionka, Gospodarstwo Ogrodnicze w Trzebownisku i Spółdzielnia Mleczarska Mlekovita w Trzebownisku.

Zadania związane z pomocą społeczną i świadczeniami rodzinnymi na terenie Gminy Trzebownik realizuje powołany uchwałą nr IX/60/90 Gminnej Rady Narodowej w Trzebowniku z dnia 3 marca 1990 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Poniższa tabela charakteryzuje procent osób objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we wskazanych latach.

Wieś	2012		2013		2014	
	Liczba mieszkańców	% osób objętych pomocą GOPS	Liczba mieszkańców	% osób objętych pomocą GOPS	Liczba mieszkańców	% osób objętych pomocą GOPS
Jasionka	2285	5,34	2317	5,39	2354	5,35
Łąka	1932	6,36	1924	6,91	1931	5,74
Łukawiec	2252	8,17	2261	8,62	2258	7,26
Nowa Wieś	1300	4	1311	3,96	1315	4,56
Stobierna	3882	8,55	3156	11,03	3187	9,38
Tajęcina	413	5,33	435	6,67	454	5,06
Terliczka	605	7,27	605	8,10	602	7,64
Trzebownik	3290	5,68	3354	6,05	3387	6,52
Wólka Podl.	1490	13,42	1499	14,94	1536	10,81
Zaczernie	3392	4,83	3395	4,62	3427	4,78

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie Gminy Trzebownik przedstawia się następująco:

2012 r. - 1369

2013 r. - 1304

2014 r. - 1254

Gmina Trzebowniko posiada dobrze rozwiniętą sieć placówek oświatowych.

W poszczególnych miejscowościach kształtuje się ona następująco:

1. Jasionka

- Zespół Szkół:
 - Przedszkole
 - Szkoła Podstawowa
 - Gimnazjum
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek

2. Łąka

- Zespół Szkół:
 - Przedszkole
 - Szkoła Podstawowa
 - Gimnazjum

3. Łukawiec

- Zespół Szkół:
 - Przedszkole
 - Szkoła Podstawowa
 - Gimnazjum

4. Nowa Wieś

- Zespół Szkół:
 - Przedszkole
 - Szkoła Podstawowa
 - Gimnazjum

5. Stobierna

- Zespół Szkół Nr 1:
 - Przedszkole
 - Szkoła Podstawowa
 - Gimnazjum
- Zespół Szkół Nr 2:
 - Przedszkole
 - Szkoła Podstawowa
 - Gimnazjum

6. Terliczka

- Szkoła Podstawowa: klasy I - III

7. Trzebownik

- Przedszkole
- Szkoła Podstawowa
- Gimnazjum
 - Niepubliczne Przedszkole i Żłobek

8. Wólka Podleśna

- Zespół Szkół:
- Przedszkole
- Szkoła Podstawowa
- Gimnazjum

9. Zaczernie

- Zespół Szkół:
- Przedszkole
- Szkoła Podstawowa
- Gimnazjum
 - Niepubliczne Przedszkole i Żłobek.

Wszystkie szkoły funkcjonują w stosunkowo nowych budynkach a w ostatnich latach wybudowano nowoczesne przedszkola w Wólce Podleśnej i w Łukawcu. Budynki oświatowe wyposażone są w profesjonalne stołówki wydające posiłki dla uczniów, w tym opłacane w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Dzieci niepełnosprawne z terenu gminy dowożone są przystosowanym do tego celu samochodem do specjalistycznych placówek położonych poza terenem gminy.

W Nowej Wsi funkcjonują nowoczesne korty tenisowe oraz kryta pływalnia.

Służba zdrowia działająca na terenie Gminy zabezpiecza potrzeby mieszkańców przede wszystkim w zakresie podstawowej opieki medycznej. Ze względu na bliskość dużej aglomeracji miejskiej, potrzeby w zakresie specjalistycznej opieki medycznej są dostępne dla każdego mieszkańca Gminy. Na terenie gminy działają trzy Ośrodki Zdrowia administrowane przez Zespół Opieki Zdrowotnej Nr 2 w Rzeszowie, a także pięć Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, które poza podstawową opieką zdrowotną świadczą porady lekarzy specjalistów. Na terenie gminy działa dodatkowo pięć prywatnych

poradni stomatologicznych. Funkcjonują też trzy apteki i trzy punkty apteczne zaspokajające potrzeby mieszkańców w tym zakresie. Stan techniczno-organizacyjny i wyposażenie ośrodków zdrowia jest na dobrym poziomie. W stosunku do lat ubiegłych obserwuje się polepszenie i rozszerzenie zakresu usług medycznych świadczonych na rzecz mieszkańców.

Na terenie gminy funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich Gminy Trzebownik
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Sprawnej Inaczej w Trzebowniku
- Stowarzyszenie Przyjaciół Trzebownika
- Stowarzyszenie "Wszyscy Razem" w Łące
- Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Rodzinie AGAPE w Zaczerniu
- Stowarzyszenie "Stobierna-wieś aktywna"
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży oraz ich Rodzin "JADWIŻANIE" w Wólce Podleśnej
- Stowarzyszenie „Konna Straż Ochrony Przyrody i Tradycji im. 20 Pułku Ułanów” w Tajęcinie
- Aeroklub Rzeszowski

Wykazane organizacje działają w różnym zakresie zgodnie ze swoimi statutami, w szczególności na rzecz mieszkańców danych sołectw.

Organizowaniem czynnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym gminy zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Trzebowniku. Prowadzone są działania sprzyjające rozwojowi kultury i miejscowego folkloru. Funkcję lokalnych domów kultury pełnią placówki oświatowe, domy ludowe, domy strażaka i biblioteki.

Niezwykle ważną rolę, nie tylko w zakresie pożarnictwa realizują członkowie Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy. Strażacy ochotnicy zabezpieczają większość sytuacji kryzysowych występujących na terenie gminy w czasie zdarzeń losowych czy klęsk żywiołowych. Na pomoc tej szczególnej grupy osób mogą liczyć zarówno osoby indywidualne dotknięte nieszczęśliwym zdarzeniem (pożar domu, zabudowań gospodarczych, uszkodzenie lub zerwanie dachu w czasie wichury) oraz szersza społeczność gminy dotknięta chociażby powodzią czy drobniejszymi wylewami rzek czy innych cieków wodnych.

Gmina Trzebowniko charakteryzuje się dużą dynamiką wzrostu w zakresie budowy nowych domów. Średnio w ciągu roku 260 osób wnioskuję o wydanie warunków zabudowy dotyczących budynków mieszkalnych.

II. ROZPOZNANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE TRZEBOWNISKO

2.1. Ubóstwo - charakterystyka i skala problemu.

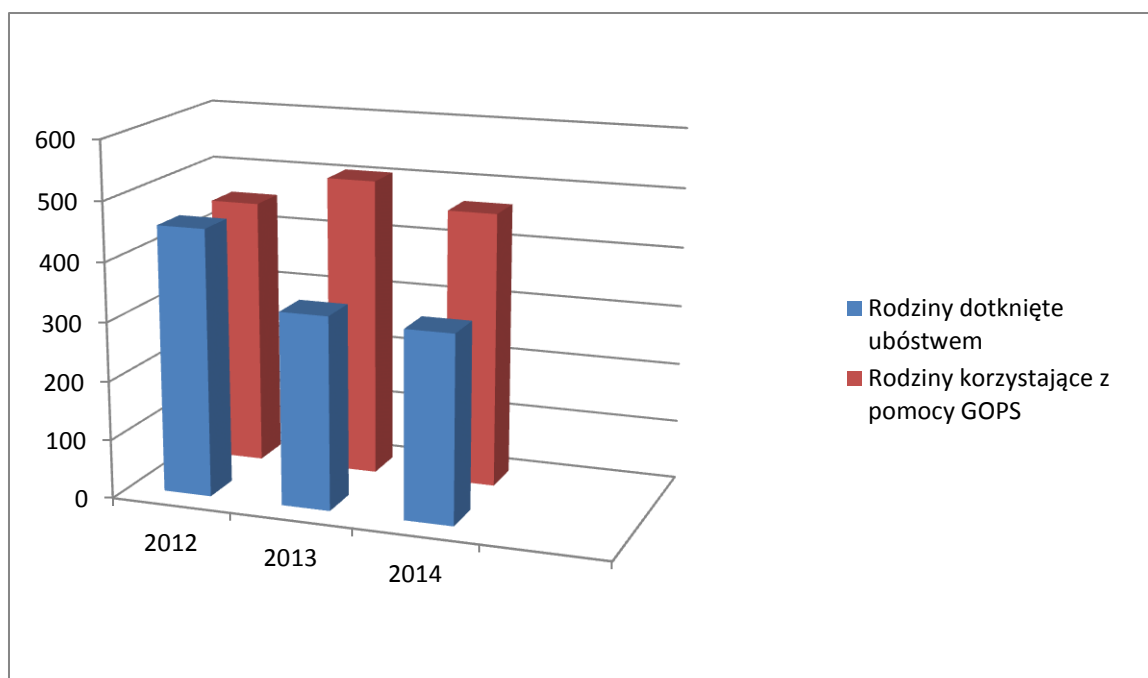
Poszukiwania jednej, dominującej definicji ubóstwa są z góry skazane na niepowodzenie. Jak wskazują badacze tego zjawiska, przyjmowane definicje zjawiska ubóstwa zależą od wielu czynników, jak chociażby zasięg terytorialny, bądź ramy czasowe, w których definicja została osadzona. Badacze zgadzają się, co do tego, że sytuacja ubóstwa wiąże się z trudnościami w codziennym funkcjonowaniu związanym z niemożnością zaspokojenia potrzeb, a co za tym idzie trudnymi warunkami życia i niemożnością pełnego uczestniczenia w życiu społeczeństwa.

Ubóstwo to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek.

Ubóstwem określamy sytuację, w której jednostka (osoba, rodzina) nie dysponuje wystarczającymi środkami – (zarówno środkami pieniężnymi w postaci dochodów bieżących i dochodów z poprzednich okresów, jak i w formie nagromadzonych zasobów materialnych) pozwalającymi na zaspokojenie jej potrzeb.

W pomocy społecznej za dotknięte ubóstwem uważa się osoby i rodziny, których dochód jest równy lub niższy od kryterium dochodowego ustalonego dla osoby lub rodziny określonego w ustawie o pomocy społecznej, który od października 2015 r. wynosi: dla osoby samotnie gospodarującej 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie 514 zł.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2014 r. wśród 466 rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, 318 rodzin miało dochody poniżej kryterium dochodowego, na poziomie uniemożliwiającym zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Liczba rodziny dotkniętych ubóstwem zwiększyła się w porównaniu do roku 2013, kiedy to z pośród 506 rodzin, którym przyznano świadczeni a z pomocy społecznej 327 rodzin było dotkniętych ubóstwem. W roku 2012 na 453 rodziny, którym udzielono pomocy 281 było dotkniętych ubóstwem.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej.

2.1.1 Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.

1. Występowanie zjawiska „dziedziczenia biedy”.
2. Ścisłe powiązanie problemu ubóstwa z takimi problemami jak: bezrobocie, uzależnienie od alkoholu, niepełnosprawność, wielodzietność.
3. Niskie zarobki osób pracujących.
4. Roszczeniowość klientów pomocy społecznej i brak ich chęci do samodzielnego rozwiązania problemu.

2.1.2 Strategia pomocy.

Cele:

1. Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Udzielanie pomocy materialnej, rzeczowej, poradnictwo oraz praca socjalna z osobami potrzebującymi.
3. Współpraca z osobami prywatnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, w zakresie wsparcia osób najuboższych.

4. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od świadczeń pomocy społecznej poprzez skuteczną i kompleksową pomoc.
5. Przeciwdziałanie zjawisku „diedziczenia biedy” i wyuczonej bezradności poprzez kompleksową pracę z rodziną.

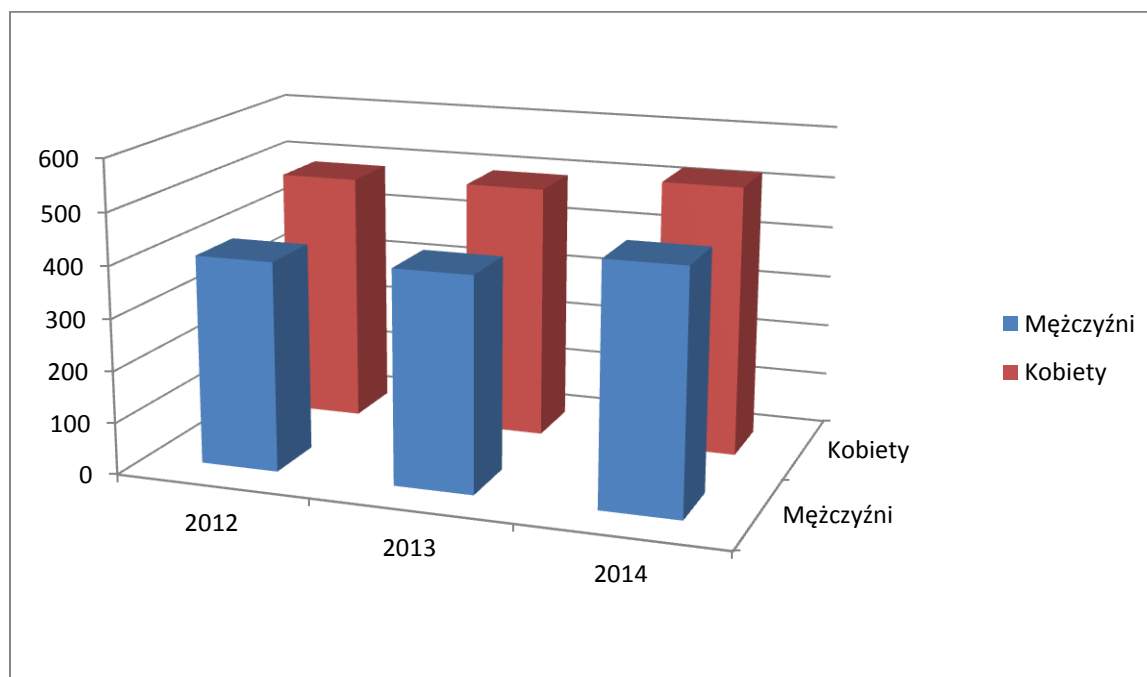
Zadania	Termin	Wykonawcy	Budżet
1. Wypłata świadczeń pozwalających zaspokoić niezbędne potrzeby rodzin.	2016- 2022	GOPS	Środki własne
2. Prowadzenie przez pracowników socjalnych szeroko rozumianej pracy socjalnej, w szczególności uczenie racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi.	2016- 2022	GOPS	Środki własne
3. Upowszechnianie możliwości korzystania z żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020.	2016 - 2020	GOPS,	Środki własne
4. Wypłata stypendiów dla uczniów.	2016 - 2022	instytucje oświatowe	Środki własne
5. Podejmowanie działań zmierzających do ochrony dzieci przed skutkami ubóstwa przez realizację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.	2016- 2020	GOPS, instytucje oświatowe	Środki własne, dotacje

2.2. Bezrobocie – charakterystyka i skala problemu.

Bezrobocie jest zjawiskiem polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i chcących pracować nie znajduje żadnego zatrudnienia. W Polsce, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bezrobotnym jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Cechą specyficzną polskiego bezrobocia jest stosunkowo niska aktywność bezrobotnych, zarejestrowanych, jako osoby poszukujące pracy, w podejmowaniu wysiłków na rzecz szybkiego formalnego zatrudnienia. Ponadto osłabienie aktywności w tym obszarze wynika często ze zbyt małej różnicy między możliwym do uzyskania zarobkiem (zwłaszcza przez osoby o niskich kwalifikacjach) z tytułu legalnego zatrudnienia, a wysokością zasiłku dla bezrobotnych, przy jednoczesnej możliwości zatrudnienia „na czarno”.

Zjawisko bezrobocia stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno – gospodarczych, pociąga za sobą negatywne konsekwencje społeczne i ekonomiczne.

Bezrobocie w Gminie Trzebownisko w latach 2012 – 2014

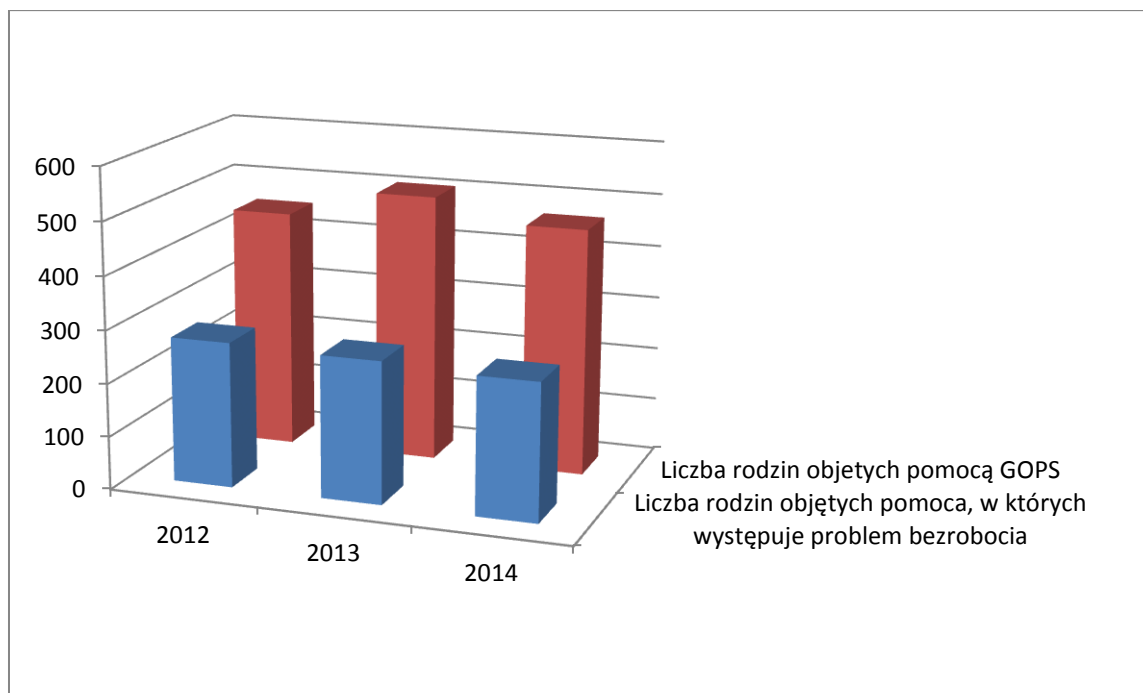
Źródło; dane z Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie.

Z doświadczeń pracowników GOPS wynika, że kobiety to największa grupa zawodowa niezainteresowaną podjęciem pracy zawodowej. Nie szukają pracy, ponieważ mają ją w domu: gotowanie, pranie, opieka nad dziećmi i osobami starszymi. Nie mają czasu na zajęcia zawodowe, jednak rejestrują się, jako osoby bezrobotne, aby mieć ubezpieczenie zdrowotne i prawo do świadczeń z pomocy społecznej.

Zjawisko bezrobocia zdecydowanie ogranicza zaspokojenie potrzeb materialnych członków rodziny, powodując powiększanie się obszaru niedostatku i biedy. W najtrudniejszej sytuacji materialnej znajdują się rodziny wielodzietne, żyjące w ubóstwie. Ogromnym problemem stają się rosnące zaległości w opłatach związanych z utrzymaniem domu, co może oznaczać pozbawienie gospodarstw domowych dopływu energii elektrycznej, gazu czy bieżącej wody.

Obserwujemy też zjawisko zasilania szeregów bezrobotnych przez coraz młodszych, niewykwalifikowanych ludzi. Ubóstwo ich rodzin powoduje, że nie stać ich na kontynuowanie nauki i zdobywanie zawodu. Wszystkie te czynniki niejako wymuszają konieczność korzystania z pomocy społecznej.

Liczba rodzin objętych pomocą GOPS w Trzebowniku, w których występuje problem bezrobocia w latach 2012 - 2014.

Analizując wykres można zaobserwować niewielki spadek rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebowniku z powodu bezrobocia. Następuje to

zazwyczaj wskutek wyrejestrowania osób z Powiatowego Urzędu Pracy z powodu zaniedbania prawnych obowiązków lub wyjazdu do innych miejsc w poszukiwaniu pracy.

2.2.1 Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.

1. Duża liczba osób bezrobotnych z niskimi kwalifikacjami.
2. Kwalifikacje nieadekwatne do rynku pracy.
3. Zjawisko bezrobocia jako podłoże do powstawania innych patologii społecznych.
4. Problem zjawiska bezrobocia ukrytego.
5. Niskie zarobki osób pracujących.
6. Roszczeniowość klientów pomocy społecznej i brak ich chęci do rozwiązania samodzielnie problemu.

2.2.2 Strategia pomocy.

Cele:

1. Rozwiązanie problemu bezrobocia z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego.
2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom psychospołecznym rodzin dotkniętych bezrobociem.
3. Różnorodność form pomocy według indywidualnych predyspozycji bezrobotnego.
4. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych.

Zadania	Termin	Wykonawcy	Budżet
1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Rzeszowie w kierunku zwiększenia liczby miejsc pracy, stworzenie warunków do zdobycia doświadczenia zawodowego dla absolwentów, aktywizacji bezrobotnych poprzez szkolenia, kursy, zatrudnianie w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych,	2016- 2022	GOPS	Środki własne, środki zewnętrzne,

staży i prac społecznie – użytecznych.			
2. Upowszechnianie i organizowanie szkoleń zmierzających do integracji społecznej osób wykluczonych z rynku pracy.	2016- 2022	GOPS,	Środki własne i środki zewnętrzne
3. Przygotowywanie i realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.	2016- 2022	GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne
4. Prowadzenie przez pracowników socjalnych szeroko rozumianej pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi z terenu gminy z wykorzystaniem kontraktu socjalnego.	2016- 2022	GOPS	Środki własne

2.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba - charakterystyka i skala problemu.

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych problemów społecznych, których znaczenie wynika zarówno z rozmiarów i powszechności jej występowania w populacji oraz z konsekwencji, jakie wywołuje w kontekście indywidualnym i społecznym. Polskie społeczeństwo charakteryzuje się wysokim odsetkiem osób niepełnosprawnych. Szczególnie w ostatnich kilku latach notuje się wzrost liczby osób niepełnosprawnych, spowodowany m.in. rozwojem cywilizacyjnym oraz starzeniem się społeczeństwa. Przyczynami powodującymi niepełnosprawność są najczęściej uszkodzenia narządu ruchu, uszkodzenia i choroby narządu wzroku i słuchu, schorzenia układu krążenia, choroby psychiczne, upośledzenie umysłowe oraz schorzenia neurologiczne. Ograniczona sprawność dotyczy niejednokrotnie całego życia człowieka – od urodzenia lub wczesnego dzieciństwa aż do śmierci.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U .Nr 123, poz. 776 z późn. zm.) za niepełnosprawne należy uznać osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról

społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego);
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy;
3. o rodzaju niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebowniku w ramach pomocy dla osób niepełnosprawnych udziela zasiłków oraz świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebowniku przedstawia się następująco:

2012 r. - 182

2013 r. - 193

2014 r. - 202

Jak pokazują powyższe dane w Gminie Trzebowniko mamy do czynienia z tendencją wzrostową liczby osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej.

Problemami osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Trzebowniko zajmuje się w szczególności Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Sprawnej Inaczej w Trzebowniku. Celem głównym organizacji jest umożliwienie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej oraz zagrożonej marginalizacją społeczną, godnego funkcjonowania w środowisku. Stowarzyszenie to podejmuje szereg różnych działań, takich jak m.in. tworzenie warsztatów terapii zajęciowej, organizowanie turnusów rehabilitacyjnych, imprez integracyjnych prowadzenie Centrum Diennej Aktywności. Organizacja współpracuje również z innymi organizacjami społecznymi, organami władzy państwowej i samorządowej, Kościołem, a także placówkami i osobami fizycznymi w kraju jak i za granicą. Dąży do inicjowania projektów dotyczących poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych żyjących na terenie gminy Trzebowniko poprzez pozyskiwanie środków na realizację różnych programów. Zajmuje się także organizowaniem odpowiednich form rehabilitacji dla niepełnosprawnych, a także podejmuje różne formy działalności kulturalnej i artystycznej osób niepełnosprawnych i marginalizowanych, również w dziedzinie sportu, turystyki i rekreacji. Stowarzyszenie istnieje od 1995 roku.

Na terenie Gminy funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci w Łące prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej, który przeznaczony jest dla

dziewcząt upośledzonych umysłowo. Mieszkańki DPS rozmieszczone są w pięciu grupach, według rozwoju intelektualnego i sprawności fizycznej.

W 2007 roku Gmina oddała do użytku Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Zaczerniu. Zajęcia dla osób chorych i niepełnosprawnych odbywają się w dni robocze w godzinach od 8.00 do 16.00. W ramach ŚDS funkcjonuje kilka grup terapii zajęciowej: grupa plastyczna, stolarska, terapii kulinarnej, teatralno – taneczna, komputerowa. Uczestnicy w ramach rehabilitacji mają zapewnione usługi fizjoterapeutyczne. Biorą udział w imprezach sportowych, wystawach artystycznych i okolicznościowych na terenie województwa podkarpackiego. Ośrodek organizuje dla swoich podopiecznych wycieczki i pielgrzymki. Utrzymuje też ścisły kontakt i współpracę z podobnymi placówkami na terenie całego województwa. Środowiskowy Dom Samopomocy zatrudnia: kierownika oraz wykwalifikowanych terapeutów zajęciowych i rehabilitanta. W 2013 i 2014 roku w zajęciach w ŚDS uczestniczyło 31 osób.

Na terenie Gminy nie istnieją mieszkania chronione, a z przeprowadzonej analizy wynika, że taka potrzeba w najbliższych latach może wystąpić. W rodzinach żyją młode osoby zależne od pomocy ich starzejących się rodziców. Nie wszystkie osoby objęte diagnozą są niepełnosprawne w stopniu wymagającym skierowania do domu pomocy społecznej. Utworzenie mieszkań chronionych rozwiązało by ten problem, a osoby wymagające takiego wsparcia mogłyby nadal zamieszkiwać na terenie swojej gminy.

Częstym powodem ubiegania się o pomoc społeczną jest również długotrwała choroba. Za osobę długotrwale chorą uznaje się taką osobę, która nie jest w stanie przez dłuższy okres czasu pełnić funkcji społecznych, tzn. uczestniczyć w życiu społecznym. Powodem może być stan fizyczny bądź psychiczny jednostki społecznej. W efekcie długotrwałej choroby nastąpić może wyeliminowanie jednostki, jej zamknięcie na świat zewnętrzny, zaburzenia psychiczne, a nawet nietolerancja zdrowej części społeczeństwa.

Liczba osób długotrwale chorych, korzystająca z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej w Trzebowniku przedstawia się następująco:

2012 r. - 347

2013 r. - 368

2014 r. - 349

W Gminie Trzebowniko mamy więc do czynienia z nieznacznym wzrostem liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby.

2.3.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.

1. Niska świadomość osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin, co do praw im przysługujących.
2. Zła sytuacja na rynku pracy dla osób niepełnosprawnych.
3. Wymuszona bierność zawodowa osób niepełnosprawnych.
4. Kosztowne leczenie.
5. Długi czas oczekiwania na wizytę u specjalisty.

2.3.2. Strategia pomocy.

Cele:

1. Dążenie do zmiany świadomości mieszkańców gminy w podejściu do problemu niepełnosprawności i długotrwałej choroby.
2. Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych na rynku pracy oraz w życiu społecznym.

Zadania	Termin	Wykonawcy	Budżet
1. Wspieranie organizacji i placówek działających na rzecz osób niepełnosprawnych.	2016- 2022	UG,	Środki własne
2. Utworzenie mieszkań chronionych.	2017- 2020	UG, GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne
3. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w formie usługowo – finansowej osobom niepełnosprawnym i długotrwale chorym z terenu gminy.	2016- 2022	GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne
4. Realizacja programów osłonowych na rzecz osób chorych i niepełnosprawnych.	2016- 2022	GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne
5. Aktywizacja osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej do poszukiwania pracy i pokonywania trudności życia codziennego.	2016- 2022	GOPS	Środki własne

6. Udzielanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych w celu ograniczenia skutków niepełnosprawności.	2016 - 2022	GOPS	Środki własne
--	-------------	------	---------------

2.4. Przemoc w rodzinie - charakterystyka i skala problemu.

Przemoc w rodzinie to w ostatnim czasie jeden z najbardziej bulwersujących opinię społeczną tematów. Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493) przez przemoc należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. W roku 2011, w ramach nowego zadania wynikające z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, powołano Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Prawo określa, że procedura „Niebieskiej Karty” realizowana przez Zespół Interdyscyplinarny obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie”, a wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „A” w przypadku: – powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny, – w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Przedstawiciele grupy roboczej powoływanej do rozpoznania problemów związanych z przemocą w rodzinie spotykają się zarówno z osobami doznającymi przemocy, jak i stosującymi przemoc i we współpracy z rodziną pracują nad opracowaniem i realizacją planu zapobiegania przemocy, oraz nad jej monitoringiem.

Liczba Niebieskich Kart jakie wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego:

2012 r. - 17 szt.

2013 r. - 24 szt.

2014 r. - 29 szt.

Niebieskie Karty jakie wpływają do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego najczęściej sporządzane są przez funkcjonariuszy Policji, ale również przez pracowników socjalnych tutejszego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W każdym przypadku powołano grupę roboczą i realizowano procedury Niebieskiej Karty.

2.4.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.

1. Ukrywanie problemu przemocy.
2. Strach, niechęć wstyd ofiar przemocy przed zgłaszaniem do odpowiednim instytucjom zaistniałych zdarzeń.
3. Brak gotowości do reagowania na przemoc.
4. Rosnąca anonimowość społeczna.
5. Stosunkowo mała empatia w społeczeństwie.

2.4.2. Strategia pomocy.

Cele:

1. Zmiana świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie stałych form pomocy ofiarom doświadczającym przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności specjalistów.
4. Podjęcie działań do nałożenia obowiązku wobec sprawcy do udziału w specjalistycznych programach korekcyjno-edukacyjnych.

Zadania	Termin	Wykonawcy	Budżet
1.Podnoszenie kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego i służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.	2016-2022	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
2. Podejmowanie akcji informacyjno-promocyjnych w celu zwiększenia wrażliwości wobec osób doświadczających przemocy.	2016- 2022	GOPS	Środki własne
3. Wzmocnienie współpracy tutejszego ośrodka pomocy społecznej z różnorodnymi instytucjami (Szkoły, Policja, Sądy) w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2016- 2022	GOPS	Środki własne
4. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	2016 -2022	GOPS, Policja, Oświata, Służba Zdrowia	Środki własne i zewnętrzne
4. Zapewnienie wsparcia ofiarom przemocy poprzez darmowe porady psychologiczne oraz prawne w punkcie konsultacyjnym.	2016- 2022	GOPS, UG, Policja	Środki własne

2.5. Problemy opiekuńczo wychowawcze - charakterystyka i skala problemu.

Zgodnie z art. 16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną, spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Dostarcza dziecku wzorów i norm postępowania, wpaja pojęcie dobra i zła, wprowadza w świat społeczny. Jednak przede wszystkim stwarza warunki do zaspokajania potrzeb biologicznych i społecznych.

Pracownicy socjalni w swej pracy często diagnozują problemy opiekuńczo wychowawcze w rodzinach objętych pomocą. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki, choroby somatyczne i psychiczne.

Problemy w zakresie prawidłowej realizacji roli opiekuńczej i wychowawczej są najbardziej powiązane z brakiem umiejętności kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych. Sytuacja ta przy braku zapewnienia odpowiedniego wsparcia rodzinie wobec braku prawidłowych wzorców do naśladowania przez dziecko może doprowadzić do „diedziczenia” negatywnych postaw rodzicielskich i niekorzystnie oddziaływać na późniejsze pełnienie ról rodzicielskich wobec własnych dzieci.

W świetle ustawy z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

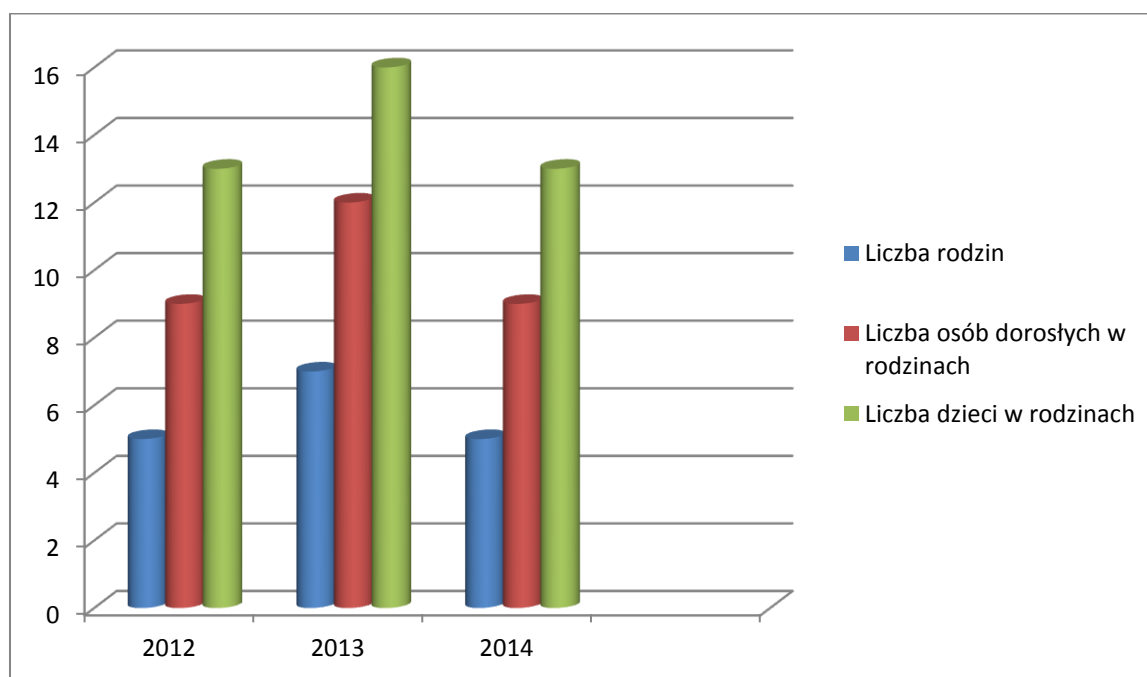
W celu realizacji tego zadania na terenie Gminy Trzebownik od lipca 2012 r. jest zatrudniony asystent rodziny. Jedną z podstawowych cech asystentury jest

indywidualizacja pracy, wynikająca z małej liczby odbiorców. Ważne jest również dostosowanie oferowanej pomocy do określonych grup beneficjentów i ich realnych potrzeb.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Współpraca asystenta rodziny ma na celu dążenie do poprawy warunków socjalno – bytowych, ulepszenia relacji w rodzinie oraz pomocy w rozwijaniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców.

Rolą asystenta rodziny jest towarzyszenie rodzinie i jej wspieranie w samostanowieniu i upodmiotowieniu. Ważnym elementem interpretowania jego roli, w kontekście towarzyszenia i podążania za rodziną, jest wzięcie pod uwagę jej potrzeb i oczekiwań, a także możliwości i ograniczeń. Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić - funkcję wsparcia psychiczno - emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno - monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą - aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Liczbę rodzin, z którymi pracuje asystent rodziny w poszczególnych latach przedstawia poniższy wykres.

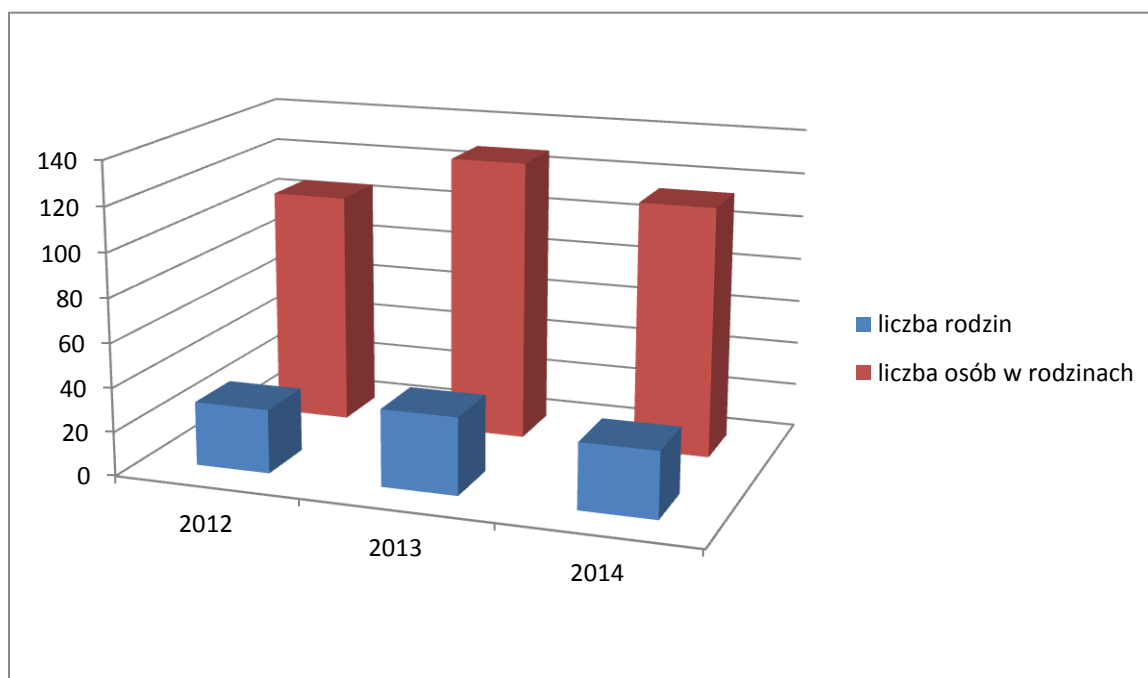

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej.

Asystent pracuje w rodzinach z wieloma problemami, m.in. takimi jak:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- niewydolność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i gospodarowaniu posiadanym budżetem,
- przemoc,
- uzależnienia,
- konflikty małżeńskie, międzypokoleniowe,
- zaniedbania w zakresie higieny i ochrony zdrowia,
- niepełnosprawność rodziców i/lub dzieci,
- długotrwała choroba fizyczna lub psychiczna,
- problemy szkolne dzieci.

Liczbę rodzin objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo wychowawcze przedstawia poniższy wykres:

Źródło: sprawozdania GOPS.

W gminie realizowany jest program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. Akcję na dużą skalę można prowadzić dzięki stołówkom szkolnym, które wydają dzieciom gorące posiłki, będące czasami jedynym ciepłym pożywieniem dla dzieci z rodzin mających problem z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Liczbę dzieci objętych programem przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej.

2.5.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.

1. Problem bezrobocia, który wpływa na powstawanie innych patologii społecznych.
2. Trudny dostęp do poradni rodzinnych.
3. Trudny dostęp do mediatorów rodzinnych.
4. Brak mieszkań chronionych dla osób potrzebujących wsparcia w procesie usamodzielnienia się.

2.5.2. Strategia pomocy.

Cele:

1. Zapewnienie różnorodnej oferty w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych.
2. Stworzenie systemu wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze.
3. Wsparcie instytucjonalne rodzin, których dzieci zostały umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania	Termin	Wykonawcy	Budżet
1. Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach, w szczególności wielodzietnych i niepełnych.	2016 – 2022	GOPS	Środki własne
2. Organizowanie wypoczynku wakacyjnego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	2016 – 2022	GOPS, GKRPA	Środki własne
3. Zatrudnienie asystenta rodziny stosownie do liczby potrzebujących takiego wsparcia rodzin.	2016 – 2022	GOPS	Środki własne i dotacje
4. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.	2017 – 2019 2020 - 2022	GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne
5. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie w ramach pracy z rodzicami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.	2016 – 2022	GOPS	Środki własne
6. Utworzenie mieszkań chronionych dla osób opuszczających pieczę zastępczą.	2018 - 2022	UG, GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne

2.6. Uzależnienia - charakterystyka i skala problemu.

Każdy z nas jest inny. Nie ma identycznych scenariuszy życia. Po drodze wszystkim jednak zdarzają się trudne chwile. Niektórzy ludzie przechodzą przez nie wzmocnieni, lecz wiele osób nie radzi sobie z nimi. Wtedy otwiera się przestrzeń dla alkoholu czy innych „wspomagaczy” i pojawia się ryzyko uzależnienia.

Funkcjonuje wiele definicji uzależnienia, które mają pewne wspólne cechy. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) zdefiniowała uzależnienie jako „psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami zachowania i innymi reakcjami, do których należy konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę, lub by uniknąć przykrych objawów towarzyszących brakowi substancji”.

Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców miasta i gminy, nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale także w życiu społeczeństwa. Można mówić o następstwach:

- rodzinnych (zaburzone relacje w rodzinie, zaniedbywanie obowiązków rodzicielskich, przemoc domowa);
- problemach w pracy (mniejsza aktywność zawodowa, niebezpieczeństwo utraty pracy lub jej brak zagraża podstawom materialnym bytu rodziny);
- łamaniu porządku publicznego (rozboje).

W wielu rodzinach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Szczególnego znaczenia nabiera wzorzec picia alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. Problem nadużywania alkoholu przez klientów pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Dzieci osób uzależnionych dotkliwie odczuwają sytuacje swoich rodzin, atmosferę ciągłego lęku i napięcia, co niewątpliwie negatywnie wpływa na ich rozwój psychofizyczny.

Fakt nadużywania alkoholu przez rodziców i zaniedbania wychowawcze prowadzą w wielu przypadkach do umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Poniższa tabela charakteryzuje rodziny dotknięte alkoholizmem i korzystające ze wsparcia GOPS.

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2012	55	53
2013	51	36
2014	48	37

Źródło: Sprawozdania GOPS.

Jeśli chodzi o zjawisko narkomanii na terenie Gminy, jedynie w 2014 r. odnotowano jedną osobę, która uzyskała pomoc z tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej. Powyższe dane są nieadekwatne do faktycznej liczby osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków na terenie naszej gminy, gdyż wiele z nich ukrywa ten problem przed pracownikami socjalnymi. Ponadto niektóre osoby nie uświadamiają sobie uzależnienia, bądź je bagatelizują.

W związku z dużym występowaniem problemu uzależnienia od alkoholu oraz narkotyków, zadania realizowane z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych zostały nałożone na gminę Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Na terenie Gminy problematyką związaną z alkoholizmem i narkomanią zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do zadań Komisji m. in. należy:

1. Kierowanie osób uzależnionych na badania psychologiczno-psychiatryczne oraz występowanie do sądu z wnioskiem o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
2. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, co do zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami Rady Gminy w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5 % alkoholu oraz w sprawie ustalenia zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Trzebownik.
3. Współpraca z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Informowanie o najbliższych placówkach zajmujących się leczeniem osób uzależnionych.
5. Wstępne motywowanie do terapii.
6. Informowanie o ruchach samopomocowych typu AA, Kluby Abstynenckie itp.
7. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi.

Na wnioski rodzin osób uzależnionych, GOPS, Policji, Kuratorów zawodowych, Prokuratury - przymusowym leczeniem odwykowym w poszczególnych latach objęta była wskazana niżej liczba osób:

2012 r. - 22

2013 r. - 28

2014 r. - 30

Źródło: Gminna Komisja Przeciwdziałania Alkoholizmowi

2.6.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.

1. Wzrastająca liczba osób uzależnionych od alkoholu i środków odurzających.
2. Stosunkowo niska świadomość społeczna na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu oraz nadużywania środków odurzających.

3. Panująca wśród młodzieży moda na spożywanie alkoholu, narkotyków oraz dopalaczy.
4. Łatwość nabywania alkoholu, narkotyków i dopalaczy.

2.6.2. Strategia pomocy.

Cele:

1. Doskonalenie form pracy z osobami uzależnionymi w celu zmotywowania ich do leczenia odwykowego.
2. Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami oraz organizacjami, których celem jest niesienie pomocy osobom uzależnionym.
3. Pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnienia.
4. Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców.

Zadania	Termin	Wykonawcy	Budżet
1. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	2016- 2022	GKRPA, GOPS	Środki własne
2. Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia poprzez opłacanie wyżywienia w szkołach, wyposażenie w niezbędne podręczniki i przybory szkolne.	2016- 2022	GOPS	Środki własne
3. Przeszkolenie pracowników socjalnych do pracy z osobami uzależnionymi.	2016- 2022	GKRPA	Środki własne
4. Diagnozowanie zjawiska narkomanii i realizowanie antynarkotykowych programów profilaktycznych.	2016- 2022	GKRPA	Środki własne
6. Utworzenie grup wsparcia dla osób współuzależnionych.	2017- 2022	GOPS, GKRPA	Środki własne

2.7. Sytuacja osób starszych - charakterystyka i skala problemu.

Przemiany demograficzne związane z wydłużaniem się przeciętnego trwania ludzkiego życia oraz spadkiem liczby urodzeń i w efekcie starzenie się populacji są jednym z najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoi społeczeństwo polskie. Przewiduje się, że starzenie się społeczeństwa polskiego będzie jednym z największych problemów w kraju.

Starość i starzenie się to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane ani przez nauki społeczne ani biologiczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem. Starość jako etap, stan w życiu człowieka ma charakter statyczny, starzenie się natomiast traktowane jako proces rozwojowy jest zjawiskiem dynamicznym. Starzenie się zdefiniować można jako stopniowe zmniejszenie rezerwy czynnościowej narządów, które zmniejszają możliwość zachowania równowagi ustrojowej. Jest to proces ciągły i nieodwracalny, przebiegający etapami. Najpierw następuje etap starzenia się społecznego, rozumiany jako faza życia w której ustaje aktywność zawodowa jednostki i przestaje ona pełnić role zawodowe. Najczęściej wyróżnia się cztery okresy starości: 60-69 lat - wiek początkowej starości; 70-74 lata – wiek przejściowy między początkową starością a wiekiem ograniczonej sprawności fizycznej i umysłowej; 75-84 lata – wiek zaawansowanej starości; 85 lat i więcej – niedołężna starość.

Według danych tutejszego ośrodka pomocy społecznej z powodu podeszłego wieku i nieradzenia sobie w codziennym funkcjonowaniu oraz długotrwałej choroby, z pomocy w formie usług opiekuńczych w poszczególnych latach korzystała następująca liczba rodzin :

2012 r. - 26

2013 r. - 27

2014 r. - 25

Na terenie gminy brak jest placówki, w której osoby starsze, niekoniecznie samotne mogłyby przy pomocy np. terapeutów zajęciowych, czy rehabilitantów spędzać czas w ciągu dnia. Na przełomie ostatnich lat zaobserwowano zjawisko pozostawiania osób w podeszłym wieku samych w domach. Ich najbliżsi pracując zawodowo, wychowując dzieci czy ucząc się coraz mniej czasu mogą poświęcać osobom starszym. Z rozmów przeprowadzanych z mieszkańcami zauważono, że zanika w naszym społeczeństwie dawny zwyczaj odwiedzania się przez sąsiadów. Osoby starsze pozbawione dziennej aktywności szybciej zapadają na różne choroby (m. in. otępienie starcze czy chorobę alzheimera) prowadzące nawet do całkowitej zależności od innych osób, a w konsekwencji wymagają

skierowania do instytucjonalnych całodobowych placówek. Koszt pobytu w zakładach opiekuńczo leczniczych czy domach pomocy społecznej jest bardzo wysoki i znacznie przekracza możliwość finansowania go przez zainteresowane osoby we własnym zakresie.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny.

Gmina Trzebowniksko partycypowała w kosztach pobytu w domach pomocy społecznej dla wykazanej niżej liczby osób :

2012 r. - 24

2013 r. - 24

2014 r. - 20

Na terenie powiatu rzeszowskiego funkcjonują następujące domy pomocy społecznej:

1. Dom Pomocy Społecznej w Górnio
2. Dom Pomocy Społecznej w Łąco
3. Dom Pomocy Społecznej w Dynowie
4. Dom Pomocy Społecznej w Kąkolówco
5. Dom Pomocy Społecznej w Chmielniku

Wszystkie domy pomocy społecznej spełniają przypisane im standardy i zabezpieczają potrzeby mieszkających tam osób na bardzo wysokim poziomie.

Duże znaczenie w działalności na rzecz ludzi starszych mają pracownicy socjalni. To oni docierają do osób samotnych, schorowanych, opuszczonych, zamkniętych w swoich domach. Niekiedy pracownicy socjalni są jedynymi łącznikami pomiędzy tymi osobami a ich środowiskiem.

Na terenie gminy przy wszystkich parafiach działają Parafialne Zespoły Charytatywne. Osoby aktywne w ramach tych organizacji szczególną troską otaczają w miarę swych możliwości osoby starsze, chore i rodziny wielodzietne. Swoją wiedzą dzielą się z pracownikami socjalnymi inicjując pomoc instytucjonalną dla osób potrzebujących.

2.7.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.

1. Zwiększanie się grupy ludzi starszych i samotnych.
2. Obojętność społeczeństwa lokalnego i brak zainteresowania losem drugiego człowieka.
2. Istnienie barier architektonicznych.
3. Niski poziom życia osób w podeszłym wieku.
4. Istnienie błędnych stereotypów człowieka starego.
5. Zanikanie modelu rodziny wielodzietnej.

2.7.2. Strategia pomocy.

Cele :

1. Prowadzenie dokładnego rozpoznania potrzeb wśród osób starszych.
2. Koordynacja działań na rzecz osób starszych, które będą miały na celu zwiększenie szans na większą aktywność życiową ludzi starszych.

Zadania	Termin	Wykonawcy	Budżet
1. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub kierowanie do Domów Pomocy Społecznej.	2016- 2022	GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne
2. Stworzenie oferty kulturalnej i integracji osób starszych.	2016- 2022	GOK	Środki własne i środki zewnętrzne
3. Współpraca z parafialnymi kołami Caritas z terenu gminy.	2016- 2022	GOPS	Środki własne
4. Utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych	2018-2020	UG, GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne
5. Podnoszenia kwalifikacji pracowników socjalnych działających na rzecz osób starszych.	2016- 2022	GOPS	Środki własne i środki zewnętrzne

2.8. Bezdomność - charakterystyka i skala problemu.

Według ustawy o pomocy społecznej, osobę bezdomną określa się jako „osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.

Najczęściej przyczyną bezdomności może być:

- rozpad rodziny,
- przemoc w rodzinie,
- rozwód – powodujący niemożność zamieszkania z byłym małżonkiem,
- eksmisja lokatora bez przyznania prawa do lokalu socjalnego,
- uzależnienie od narkotyków,
- uzależnienie od alkoholu,
- bezrobocie – brak źródła stałych dochodów,
- powrót z zakładu karnego,
- związek ze światem przestępczym powodujący odrzucenie przez rodzinę,
- choroba powodująca wykluczenie społeczne (np. AIDS),
- powrót ze szpitala psychiatrycznego,
- brak tolerancji społecznej,
- likwidacja hoteli pracowniczych,
- opuszczenie domu dziecka,
- uchodźstwo,
- odrzucenie wartości, którymi kieruje się społeczeństwo - świadomy wybór.

Niektóre przyczyny nakładają się na siebie. Bardzo często alkoholizm prowadzi do przemocy w rodzinie, przez którą następuje rozpad rodziny skutkujący rozwodem. Zła sytuacja finansowa, bezrobocie i całkowity brak środków do życia powodują eksmisję, która może być już tylko krokiem do bezdomności. Przyczyną bezdomności może być także pobyt w zakładzie karnym lub ośrodku wychowawczym. Gdy po opuszczeniu miejsca izolacji taka osoba nie ma się gdzie udać, a nie chce wrócić na drogę przestępstwa, to niejednokrotnie zasila szeregi bezdomnych. Bezdomnymi mogą także zostać obcokrajowcy, którzy dostali się do naszego kraju nielegalnie przekraczając granicę. W obawie przed deportacją z naszego

kraju nie chcą zgłosić się po pomoc do odpowiednich władz. Ich sytuacja jest szczególnie trudna ze względu na potęgującą trudności barierę językową.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc bezdomnym należy do zadań własnych gminy. Pomoc ta może mieć formę udzielenia schronienia (miejsca w noclegowni, schronisku, domu dla bezdomnych), posiłku, ubrania, a także zasiłku celowego na leczenie. Osoba bezdomna może także zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, polegającym na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Gminy mogą także zlecać wykonywanie tych zadań organizacjom pozarządowym. Jednymi z najbardziej znanych ogólnopolskich organizacji specjalizujących się w tym zakresie są Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta oraz założone przez Marka Kotarskiego Stowarzyszenie „Monar” i jego wyspecjalizowana jednostka organizacyjna „Markot”

Na terenie gminy Trzebownik występuje sporadycznie problem bezdomności. Liczba osób bezdomnych objętych pomocą w tutejszym Ośrodku przedstawia się następująco:

2012 r. - 11

2013 r. - 9

2014 r. - 10

Osoby bezdomne, nigdzie nie zameldowane, na terenie gminy mieszkają zazwyczaj w wynajętych, a opłacanych przez GOPS lokalach lub przebywają w Schroniskach dla osób bezdomnych.

2.8.1. Czynniki utrudniające rozwiązanie problemu.

1. Przemieszczanie się osób bezdomnych.
2. Brak na terenie gminy instytucji świadczącej schronienie dla osób bezdomnych.
3. Współistnienie bezdomności z innymi patologiami społecznymi.
4. Trudności napotymane przez pracowników socjalnych przy współpracy z osobami bezdomnymi (np. brak zgody na uczestnictwo w indywidualnym programie wychodzenia z bezdomności).

2.8.2. Strategia pomocy.

Cel:

1. Zapewnienie różnorodnej oferty w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów osób bezdomnych.

Zadania	Termin	Wykonawcy	Budżet
1. Systematyczne monitorowanie zjawiska bezdomności.	2016 – 2022	GOPS	Środki własne
2. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, kierowanie do schronisk, noclegowni osób bezdomnym z terenu gminy.	2016 – 2022	GOPS	Środki własne
3. Prowadzenie poradnictwa, pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.	2016 – 2022	GOPS	Środki własne
4. Tworzenie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.	2016 – 2022	GOPS	Środki własne

III. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jako najbardziej rozpowszechniony sposób analizy strategicznej, obejmuje najważniejsze zjawiska społeczne w gminie i jej otoczeniu. Jest skuteczną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną gminy. Analiza SWOT zawiera określenie czterech grup czynników: „mocnych stron” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki społecznej, i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej wzmocnieniu; „słabych stron” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać; „szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych; „zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">– dobrze zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej;– funkcjonowanie rządowej i samorządowej Karty Dużej Rodziny;– prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych;– aktywne działania władz gminy w rozwiązywaniu problemów społecznych;– współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin;– dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego w ramach Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego;	<ul style="list-style-type: none">– niska aktywność społeczna i zawodowa osób korzystających z pomocy GOPS;– istnienie szarej sfery zatrudnienia;– brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego;– mała aktywność mieszkańców w zakresie korzystania z grup wsparcia i grup samopomocowych;– brak mieszkań chronionych i niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych;– brak poradni rodzinnych;– wysoki poziom długotrwałego bezrobocia i wysoka stopa bezrobocia;

<ul style="list-style-type: none"> – wykwalifikowana i kompetentna, stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej; – otwartość ośrodka pomocy społecznej i samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym; – ogólnie dostępna oferta pomocy i różnorodność form wsparcia w zakresie bezrobocia, uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych problemów dotyczących mieszkańców; – działalność Zespołu Interdyscyplinarnego; – funkcjonowanie na terenie gminy dużej liczby placówek służby zdrowia; – wdrażanie programów i projektów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów mieszkańców gminy; – możliwość korzystania na terenie gminy z instytucji pomocy społecznej tj. Środowiskowego Domu Samopomocy. – dobrze wyposażone i dobrze funkcjonujące placówki oświatowe na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – słaba orientacja osób w zbyt często zmieniających się przepisach prawa;
--	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej; – regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie, – zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych; – wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę; – utrzymanie stanowiska pracy asystenta rodziny; – możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację programów osłonowych dla grup dotkniętych wykluczeniem społecznym; – prospołeczna polityka państwa; 	<ul style="list-style-type: none"> – alienacja społeczna; – ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny; – niekorzystne zjawiska demograficzne; – wysokie bezrobocie; – brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne; – rosnąca ilość rodzin wieloprotymowych; – uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”; – brak dostatecznych środków finansowych na walkę z problemami społecznymi; – starzenie się społeczeństwa; – postępująca degradacja wartości rodziny oraz postępujący zanik wzorców wychowawczych;

IV. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring realizacji niniejszej strategii przeprowadzany będzie do końca lutego po zakończonym roku kalendarzowym. Wyznaczeni pracownicy opracowywać będą raport z realizacji założeń strategii za rok poprzedni.

W związku z prowadzonym monitoringiem i w związku ze zdiagnozowaniem ewentualnych nowych problemów społecznych prowadzone będą prace nad ewaluacją niniejszej strategii. Konieczne zmiany wprowadzane będą stosownymi dokumentami.

ZAKOŃCZENIE

Naczelnym zadaniem strategii jest formułowanie wizji, których urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji. Skuteczność realizacji strategii uzależniona jest od wielu czynników, a przede wszystkim od współdziałania instytucji i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. W trakcie realizowania zadań wyznaczonych w strategii może wystąpić konieczność ich modyfikacji, bowiem osiąganie poszczególnych celów otwiera nowe horyzonty i stwarza coraz to nowe wyzwania wymagające rozwiązania. Dlatego też strategia powinna podlegać weryfikacji oraz niezbędnym modyfikacjom adekwatnym do zmian zachodzących w otoczeniu. Powyższa strategia jest, więc dokumentem otwartym. Diagnoza problemów społecznych w niej postawiona mówi jednoznacznie, że konieczne są długofalowe programy działań podejmowanych dla zapobiegania i przeciwdziałania społecznemu wykluczeniu, jako zjawisku uniemożliwiającemu lub znacznie utrudniającemu jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych i korzystanie z dóbr publicznych. Wykluczenie społeczne skutkuje izolacją, ubożeniem i pogłębianiem nierówności społecznych. Nie ma ono charakteru swobodnego wyboru, często nie jest przez jednostkę zawinione, dlatego naczelnym zadaniem gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest podejmowanie działań przewidzianych istniejącym systemem prawnym oraz poszukiwanie i wprowadzanie nowych form pracy na rzecz integracji społecznej osób zagrożonych lub już wykluczonych społecznie.

Dobrze skoordynowana praca i działalność wszystkich osób, instytucji i organizacji działających na rzecz społeczeństwa lokalnego gminy stanowić będzie o sukcesie realizacji niniejszego dokumentu.